

Nr 21

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till godkännande av 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 25 februari 1966 dagtecknad proposition, nr 37, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att

dels godkänna 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier,

dels antaga vid propositionen följande förslag till

- 1) lag om förbud i vissa fall mot rundradiosändningar på öppna havet,
- 2) lag angående ändring i lagen den 3 maj 1946 (nr 172) om radioanläggningar m. m.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen framläggs förslag om godkännande av 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier. Enligt överenskommelsen, som under tecknats av tolv europarådsstater, förbinder sig fördragsslutande part att vidta nödvändiga åtgärder för att kunna beivra rundradiosändning som strider mot internationella telekonventionens och radioreglementets förbud mot rundradiosändningar på öppna havet eller i luftrummet däröver.

Samtidigt föreslås i propositionen ändringar i lagstiftningen mot illegala rundradiosändningar. Förslaget innebär bl. a. att 1962 års lag i ämnet ersätts med en ny lag. Bestämmelserna i denna har anpassats efter den europeiska överenskommelsen. Det görs ingen skillnad mellan sändning som orsakar störning och annan sändning. Ytterligare handlingar som kan straffas som medverkan har tillkommit, medan däremot uppsåtlig medverkan inte längre skall vara straffbar. Förslaget till den nya lagen innehåller även bestämmelser om förverkande.

1965 års europeiska överenskommelse

Beträffande texten till överenskommelsen får utskottet hänvisa till bilagan till detta utlåtande.

Lagförslagen har följande lydelse:

1) Lag**om förbud i vissa fall mot rundradiosändning på öppna havet**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Den som utför rundradiosändning från radioanläggning på öppna havet eller i luftrummet däröver dömes till böter eller fängelse i högst ett år, om sändningen är avsedd att mottagas eller kan mottagas i Sverige, Danmark, Finland eller Norge eller i annat land, som är anslutet till den europeiska överenskommelsen till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier, eller om sändningen orsakar menlig störning för radiotrafik i något av dessa länder.

Den som upprättar eller innehar radioanläggning för sådan rundradiosändning som avses i första stycket dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

2 §.

För medverkan till brott som avses i 1 § dömes den som främjar upprättande, vidmakthållande eller användning av radioanläggningen genom att

- 1) lämna anläggningens ägare eller brukare tekniskt eller ekonomiskt bistånd,
- 2) tillhandahålla utrustning eller förnödenheter för verksamheten,
- 3) utföra transport till eller från fartyg, luftfartyg eller annan anordning där anläggningen finnes eller tillhandahålla transportmedel för sådan transport,
- 4) delta i sändning,
- 5) framställa program eller annat som är avsett att användas i sändning,
- 6) lämna eller förmedla uppdrag för sändning,
- 7) tillhandagå med reklam för verksamheten, eller
- 8) driva rörelse med ändamål att på annat sätt främja verksamheten.

3 §.

Förlag eller vederlag, vilket ägare eller brukare av radioanläggning som avses i 1 § mottagit för anläggningens upprättande, vidmakthållande eller användning eller för rundradiosändning från denna, skall förklaras förverkat till kronan, om det ej är uppenbart obilligt.

Egendom, vilken använts såsom hjälpmedel vid eller frambragts genom eller varit föremål för brott som avses i 1 § eller 2 § 1, 2, 3, 5 eller 8 kan, såvida egendomens ägare eller någon som var i hans ställe förövat gärningen, förklaras helt eller delvis förverkat till kronan, om det är påkallat till förebyggande av brott som anges i detta stycke eller särskilda skäl annars föreligga och det ej är uppenbart obilligt.

Utgjordes egendom som avses i första eller andra stycket av annat än penningar och är den oåtkomlig, kan i stället värdet förklaras förverkat.

Bestämmelserna i första och andra styckena äga ej tillämpning mot den som i god tro förvärvat egendomen eller särskild rätt till denna.

4 §.

Förklaras fartyg, som besväras av sjöpanträtt eller inteckning, eller luftfartyg, som besväras av luftpanträtt eller inteckning, förverkat må rätten förklara att panträtten skall upphöra i den förverkade egendomen. Bör i annat fall någons rätt till föremål som förklaras förverkat bestå trots förklaringen, skall rätten göra förbehåll därom.

5 §.

Utlänning, som utom riket begått brott som avses i 1 eller 2 §, dömes, om han finnes här, efter denna lag och vid svensk domstol, även om 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken ej är tillämplig.

Åtal mot svensk för brott som rör sändning, vilken ej är avsedd att mottagas eller kan mottagas i Sverige och ej heller orsakar menlig störning för radiotrafik här, eller åtal mot utlänning får även i annat fall än som anges i 2 kap. 5 § brottsbalken väckas endast efter förordnande av Konungen eller den Konungen bemyndigar.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling. Genom lagen upphäves lagen den 6 juni 1962 (nr 278) med förbud i vissa fall mot rundradioutsändning på öppna havet m. m.

2) Lag

angående ändring i lagen den 3 maj 1946 (nr 172) om radioanläggningar

m. m.

Härigenom förordnas, att i lagen den 3 maj 1946 om radioanläggningar m. m. skall införas en ny paragraf, betecknad 8 §, av nedan angiven lydelse.

8 §.

Lagen äger ej tillämpning i fråga om anläggning som avses i lagen den 1966 (nr) om förbud i vissa fall mot rundradiosändning på öppna havet.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Motioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande i anledning av propositionen väckta motioner, nämligen

de likalydande motionerna nr 646 i första kammaren av herr *Ernulf m. fl.* och nr 798 i andra kammaren av herr *Ståhl m. fl.*;

de likalydande motionerna nr 647 i första kammaren av herr *Holmberg m. fl.* och nr 797 i andra kammaren av herr *Bohman m. fl.*; samt motionen nr 795 i andra kammaren av herr *Regnéll m. fl.*

I motionerna *I: 646* och *II: 798* hemställas,

I. att riksdagen måtte

1. avslå Kungl. Maj:ts proposition såvitt avser ratificering av 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier,

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t tar initiativ till en europeisk överenskommelse till förhindrande av radiosändningar från stationer utanför nationella territorier, varvid blott sådana sändningar, som innebär menlig störning för radiotrafik bedriven i enlighet med internationella överenskommelser till vilka Sverige anslutit sig, skall kriminaliseras,

3. antaga föreslagen Lag om förbud i vissa fall mot rundradiosändningar på öppna havet med den ändringen, att brottsbeskrivningen blott omfattar sändningar som innebär menlig störning för radiotrafik bedriven i enlighet med internationella överenskommelser till vilka Sverige anslutit sig,

4. besluta att lagen skall träda i kraft den 1 juni 1966;

II. att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderlig lagtext.

I motionerna *I: 647* och *II: 797* hemställas,

I. att riksdagen måtte

1. avslå Kungl. Maj:ts proposition såvitt avser ratificering av 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier,

2. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att Kungl. Maj:t tar initiativ till en europeisk överenskommelse till förhindrande av radiosändningar från stationer utanför nationella territorier, varvid blott sådana sändningar skall kriminaliseras, som innebär menlig störning för annan radiotrafik, bedriven i enlighet med internationella överenskommelser vartill Sverige anslutit sig,

3. antaga föreslagen Lag om förbud i vissa fall mot rundradiosändningar på öppna havet med den ändringen, att brottsbeskrivningen blott omfattar sändningar som innebär menlig störning för annan radiotrafik, be-

driven i enlighet med internationella överenskommelser vartill Sverige anslutit sig,

4. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att Kungl. Maj:t uppdrar åt telestyrelsen att kontrollera att för radiosändning från internationellt vatten som kan mottagas i Sverige användes sådan kombination av frekvens, effekt och position att menlig störning i annan radiotrafik inte uppkommer,

5. besluta att lagen skall träda i kraft den 1 juni 1966;

II. att vederbörande utskott måtte utarbeta erforderlig lagtext.

I motionen *II: 795* slutligen hemställas,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 37 såväl i fråga om godkännande av den ifrågavarande konventionen som i fråga om förslagen till lag om förbud mot rundradiosändningar på öppna havet och till lag angående ändring i lagen den 3 maj 1946 (nr 172) om radioanläggningar m. m.

Redogörelse för motionernas innehåll lämnas nedan.

Gällande rätt m. m.

Utskottet torde få hänvisa till propositionen, beträffande *gällande rätt* till s. 4—6, beträffande *tillkomsten av 1962 års lag* till s. 9—17, beträffande *utländsk rätt* till s. 17—18 samt beträffande *1965 års riksdagsbehandling av motioner i ämnet* till s. 20.

Internationella konventioner m. m.

Behovet av ett internationellt samarbete i vad avser telekommunikationerna framträdde redan i mitten av 1800-talet. År 1865 bildades en telegrafunion som omfattade alla europeiska stater utom England. Unionen, som alltjämt — med världsomspännande anslutning — består under benämningen Internationella teleunionen, torde vara det äldsta mellanstatliga samarbetsorganet på universell basis. Åtskilliga konferenser har här efter hållits om gemensamma frågor inom detta område. Samarbetet har successivt kommit att omfatta ett mycket stort antal stater samt till följd av tekniska framsteg vidgats till nya former av telekommunikation. Numera omfattar teleunionen så gott som alla världens länder.

Den första konferensen om radiokorrespondens hölls i Berlin år 1906, då en särskild radiotelegrafkonvention och ett därtill fogat radioreglemente antogs. Redan i den radiotelegrafkonvention som år 1927 undertecknades i Washington förekommer en fördelning av frekvensband mellan olika slag av trafik, i första hand fast trafik, sjöradio, luftradion och rundradio.

1† *Bihang till riksdagens protokoll 1966. 9 saml. 1 avd. Nr 21*

Denna fördelningsprincip består alltjämt. Vid en konferens i Madrid år 1932 upptogs för första gången i samma konvention regler för telegraf-, telefon- och radiokommunikation, varjämte till konventionen fogades reglementen för dessa trafikslag. Nya konventioner har därefter slutits år 1947 i Atlantic City, år 1952 i Buenos Aires, år 1959 i Genève och år 1965 i Montreux, 1959 års konvention, vilken antagits av Sverige, är gällande sedan den 1 januari 1961 och 1965 års konvention träder i kraft den 1 januari 1967. Även vid de senaste fyra konventionerna har fogats reglementen för olika trafikslag.

1959 års konvention

Konventionen upptar i artikel 21 följande bestämmelser.

1. Ordinarie och anslutna unionsmedlemmar äro skyldiga att tillämpa föreskrifterna i denna konvention och därtill hörande reglementen vid alla av dem inrättade eller drivna teleanstalter eller telestationer, som ombesörja internationell trafik eller som kunna menligt störa annat lands radiotrafik, dock med undantag för sådan trafik, som enligt artikel 50 i denna konvention är fritagen från sådan skyldighet.

2. De äro dessutom förpliktade att vidtaga erforderliga åtgärder för att bestämmelserna i denna konvention och därtill hörande reglementen skola iakttagas även av trafikföretag, som av dem bemyndigats att upprätta och driva teletrafik och som deltaga i internationell trafik eller driva stationer, som kunna menligt störa andra länders radiotrafik.

Angående menliga störningar anförs i artikel 47 följande.¹

1. Alla stationer skola, oberoende av sin uppgift, så inrättas och betjänas, att de icke vålla menliga störningar för sådana radioförbindelser eller sådan radiotrafik, som ombesörjes av andra ordinarie eller anslutna unionsmedlemmar, av erkända enskilda trafikföretag eller andra företag, som med vederbörligt tillstånd driva radiotrafik under iakttagande av radio-reglementets bestämmelser.

2. Varje ordinarie och ansluten unionsmedlem förbinder sig att ålägga de av ifrågavarande medlem erkända enskilda trafikföretag och andra företag, som med vederbörligt tillstånd driva radiotrafik, skyldighet att iakttaga föreskrifterna i stycket 285.

3. Därjämte erkänna ordinarie och anslutna unionsmedlemmar önskvärdheten av att alla praktiskt möjliga åtgärder vidtagas till förebyggande av att elektriska apparater och anläggningar av varje slag vålla menliga störningar för sådana radioförbindelser eller sådan radiotrafik, som avses i stycket 285.

Bestämmelser som svarar mot dem i artiklarna 21 och 47 har upptagits i 1965 års konvention som artikel 22 respektive artikel 48.

1959 års radioreglemente

I reglementet definieras begreppet »menlig störning» på följande sätt. »Varje utsändning, strålning eller induktion, som äventyrar ombesörjandet

¹ Punkt 1 motsvarar stycket 285 i konventionstexten.

av radionavigeringstrafik eller annat slag av säkerhetstjänst eller ock allvarligt försämrar, besvärar eller tidvis avbryter radiotrafik, som försiggår i enlighet med radioreglementets bestämmelser.»

Reglementet upptar i artikel 28 bl. a. följande bestämmelse. »Rörliga stationer på havet eller över havet få icke bedriva rundradiotrafik» (stycke 962). En liknande bestämmelse upptogs första gången i 1938 års radioreglemente och har bibehållits i senare antagna reglementen. I artikel 7 i 1959 års radioreglemente finns även följande bestämmelse. »Det är förbjudet att utanför nationella territorier upprätta och driva rundradiostationer (för ljudradio eller television) ombord på fartyg, luftfartyg eller varje annat flytande eller luftburet föremål.» (stycke 422)

1959 års radioreglemente har fogats även till 1965 års konvention.

Rekommendationer m. m.

Till 1959 års radioreglemente bar fogats följande rekommendation (nr 16) rörande åtgärder, som bör vidtagas för att förhindra drivandet av rundradiostationer ombord på fartyg eller luftfartyg.

Den administrativa radiokonferensen i Genève år 1959 som beaktar a) att drift av rundradiostationer ombord på fartyg eller luftfartyg som befinner sig utanför nationella territorier står i strid med bestämmelserna i styckena 422 och 962 radioreglementet;

b) att dylik verksamhet är oförenlig med ett rationellt utnyttjande av frekvensspektret och kan leda till kaotiska förhållanden;

c) att sändning från sådana rundradiostationer kan äga rum helt utanför unionens medlemsstaters jurisdiktion och därigenom försvåra en direkt tillämpning av nationell lagstiftning; samt

d) att en särskilt svår situation i juridiskt hänseende kan uppstå i de fall, då sådana rundradiostationer drivas ombord på fartyg eller luftfartyg som icke blivit vederbörligen registrerade i något land;

anbefaller förvaltningarna

1. att hos sina respektive regeringar hemställa dels om utredning i fråga om vilka direkta eller indirekta medel som stå till buds för att undvika eller stoppa dylik trafik, dels, då så är påkallat, om vidtagande av erforderliga åtgärder; samt

2. att meddela unionens generalsekreterare resultatet av sådan utredning och lämna honom varje annan upplysning som kan vara av allmänt intresse, i syfte att genom generalsekreterarens förmedling bringa sådant meddelande och sådana upplysningar till ordinarie och anslutna unionsmedlemmars kännedom.

Till denna rekommendation ansluter sig en av presidenten för europeiska rundradiounionen den 15 juni 1960 till unionens medlemmar ställd skrivelse, vari anförs bl. a.

På unionens administrativa råds sammanträde dryftades spörsmålet angående »pirat»-sändare och beslöts följande rekommendation:

Med hänsyn till att drift av radio- och televisionssändare utanför ett lands territorialgränser allvarligt skadar rundradiointressena;

med hänsyn till att drift av sådana radio- och televisionssändare enligt radioreglementet är förbjuden och utgör sådan verksamhet, som avses i administrativa radiokonferensens rekommendation nr 16 (Genève 1959); samt med hänsyn till den trängande nödvändigheten av att bringa till upphörande driften av sändare, som redan äro i verksamhet, och att hindra förverkligandet av planer på att upprätta nya sådana sändare;

anbefalles medlemmarna:

1. att söka förmå sina regeringar att vidtaga sådana diplomatiska åtgärder, som äro ägnade att förmå de stater, i vilka de fartyg eller luftfartyg som bära sändarna äro inregistrerade, att förhindra dessa sändares verksamhet eller i varje fall upphäva registreringen;

2. att söka förmå sina regeringar att vidtaga de diplomatiska åtgärder, som äro ägnade att förmå de stater, i vilka luftfartyg, som bära dylika rörliga sändare, ha sina baser, att vägra regelmässigt landningstillstånd;

3. att företaga väsentliga ansträngningar för att åstadkomma en nationell lagstiftning, som medför straffansvar för hjälp och stöd till drift av sändare av ifrågavarande slag i vad gäller tillhandahållandet av förnödenheter, proviant, tekniskt bistånd, kapital, reklammaterial och program samt arbete och tjänster.

Den europeiska överenskommelsen m. m.

Överenskommelsen (se *bilagan* till detta utlåtande) framlades den 20 januari 1965 i Europarådet för undertecknande och har undertecknats av — förutom Sverige — Belgien, Danmark, Frankrike, Grekland, Irland, Italien, Luxembourg, Nederländerna, Norge, Storbritannien och Förbundsrepubliken Tyskland. Överenskommelsen, som träder i kraft en månad efter det tre stater ratificerat den, har hittills ratificerats endast av Danmark.

Europarådets rådgivande församling antog den 29 januari 1965 en rekommendation (422) av följande innehåll.

Församlingen,

1. eftersom ministerkommittén gjorde den europeiska överenskommelsen om förhindrande av radioutsändningar från stationer utanför nationella territorier tillgänglig för undertecknande den 20 januari 1965;

2. uttrycker sitt beklagande av att ministerkommittén inte funnit det lämpligt att remittera överenskommelsen till församlingen för yttrande;

3. anser att det enda som berättigar en internationell reglering av telekommunikationer är den begränsade tillgången av frekvenser och frekvensband;

4. eftersom syftet med denna överenskommelse är att få ett slut på spridningen av s. k. »piratradiostationer»;

5. eftersom överenskommelsen blott rör förhindrande av radioutsändningar från stationer som installerats ombord på fartyg, luftfartyg eller andra flytande eller luftburna föremål utanför territoriella vatten;

6. uppmärksammar att överenskommelsen endast stadgar om fakultativ tillämpning av dess bestämmelser om radiostationer, som är installerade på föremål vilka förankrats vid eller vilar på havsbotten utanför territorialvattengränsen;

7. föreslår att ministerkommittén uppdrar åt en kommitté av radio- och

televisionsexperter att undersöka möjligheten att förse överenskommelsen med ett tilläggsprotokoll i syfte att

a) uttrycka signatärmakternas avsikt att uteslutande använda överenskommelsen i avseende på den begränsade tillgången av frekvenser och frekvensband, och inte för att bevara några statliga eller andra monopols intresse i fråga om masstelekommunikationer och

b) utvidga överenskommelsens bestämmelser till att avse uppförande eller utnyttjande av radiostationer som är anlagda på föremål förankrade vid eller vilande på havsbotten utanför territoriella vatten eller alternativt att utarbeta en särskild konvention till förhindrande av radioutsändningar från sådana stationer.

Kungl. Maj:t anhöll i prop. 1965:68 om riksdagens yttrande över bl. a. rådgivande församlingens rekommendation 422.

Utrikesutskottet avgav över propositionen utlåtande UU 1965:8. Rekommendation 422 föranledde inte något särskilt uttalande av utskottet. Utlåtandet har godkänts av riksdagen.

I meddelande till rådgivande församlingen i april 1965 uttalade *Europarådets ministerkommitté* bl. a. följande rörande rekommendation 422, mom. 7 a).

Med avseende därå erinras om att enligt 1959 års radioreglemente »det är förbjudet att utanför nationellt territorium upprätta och driva rundradiostationer ombord på fartyg, luftfartyg eller varje annat flytande eller luftburet föremål». Den europeiska överenskommelsen om piratradiostationer utgör blott grundval för ett internationellt överenskommet straffsystem rörande sådana stationer. Överenskommelsens syfte är uteslutande att hindra sådana stationers verksamhet, vilka utanför nationella territorier utför rundradiosändningar avsedda för mottagande eller möjliga att mottaga, helt eller delvis, i avtalslutande land eller som orsakar menliga störningar för radiokommunikationerna i sådant land. Vid sådant förhållande kan de i mom. 7 a) omnämnda frågorna icke uppkomma.

Departementschefen vid lagrådsremissen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Palme*, följande allmänna synpunkter.

Telekommunikationerna har ända sedan mitten av 1800-talet varit föremål för internationellt samarbete. Det ligger också i sakens natur att det på detta område är av särskild vikt att uppkommande problem behandlas på internationell basis och löses i samförstånd. Framför allt gäller detta radiokommunikationerna, eftersom radiovågorna utbreder sig fritt och frekvenserna för radiosändningar är begränsade. Om nationerna skulle tillåtas att utan ömsesidigt hänsynstagande använda frekvenserna, skulle kaotiska förhållanden kunna uppstå i etern. Man har därför på ett tidigt stadium nödgats få till stånd en fördelning av frekvenserna mellan olika kategorier av trafik och mellan skilda områden och stater. Varje sändning som

sker i strid mot denna fördelning är ett hot mot den ordning som skapats genom det internationella samarbetet, vare sig sändningen sker från nationellt territorium eller ej. Det saknar därvid betydelse om sådan sändning i visst fall faktiskt stör den legala radiotrafiken.

Reglerna om frekvensfördelningen kan lätt kringgås genom rundradio-sändning från station på öppna havet eller i luftrummet däröver. Något legitimt behov av rundradiosändningar utanför nationella territorier föreligger inte heller. Det är därför naturligt att det till 1959 års internationella telekonvention fogade radioreglementet helt förbjuder upprättande och drift av rundradiostationer på öppna havet eller i luftrummet däröver. Eftersom syftet med förbudet är att trygga den ordning i etern som åstadkommits genom de internationella reglerna för radiotrafiken, gäller förbudet varje rundradiosändning från sådan station, vare sig den stör legal radiotrafik eller ej. Olika internationella sammanslutningar på området har också rekommenderat åtgärder mot illegala sändare, emedan dessa kan befaras orsaka kaos i radiotrafiken.

Lagen den 6 juni 1962 med förbud i vissa fall mot rundradiosändning på öppna havet m. m. grundar sig på dessa internationella bestämmelser och rekommendationer. Den tillkom efter nordiskt samarbete och en hemställan från Nordiska rådet om gemensamma åtgärder i syfte att verka för att bestämmelserna följdes. Den närmaste anledningen till att denna fråga togs upp på nordiskt plan var de rundradiosändningar som i uppenbar strid mot radioreglementet förekom utanför Sveriges och Danmarks territorialvatten. I Danmark, Finland och Norge har också införts lagstiftning motsvarande den svenska. Även i Belgien och Nederländerna har möjlighet öppnats att ingripa mot sändningar som strider mot radioreglementet, och i Förbundsrepubliken Tyskland förbereds lagstiftning i ämnet.

Telekonventionen innehåller inga bestämmelser om sanktioner mot verksamhet som är förbjuden enligt konventionen eller radioreglementet. 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar utanför nationella territorier utgör emellertid grund för ett internationellt straffsystem i fråga om rundradiostationer som är förbjudna enligt radioreglementet. Överenskommelsen har hittills undertecknats av tolv medlemsstater, bl. a. Sverige, samtliga med förbehåll för ratificering. Danmark har ratificerat överenskommelsen, som träder i kraft en månad efter det tre stater ratificerat den. Enligt vad jag inhämtat förbereds ratificering i bl. a. Norge och Nederländerna.

Överenskommelsen avser rundradiostationer som är upprättade eller i drift på fartyg, luftfartyg eller annat flytande eller luftburet föremål. Dess syfte är att hindra att sådana stationer upprättas utanför nationellt territorium och används för sändningar som är avsedda att mottagas eller kan mottagas, helt eller delvis, inom fördragsslutande stats område eller som orsakar menlig störning för legal radiotrafik inom sådant område. Stat, som

godkänner överenskommelsen, förbinder sig att i överensstämmelse med sin nationella rättsordning vidta nödvändiga åtgärder för att kunna beivra dels upprättande eller användande av sådan rundradiostation dels vissa handlingar som utgör medverkan därtill. Bestämmelserna om vilka handlingar som är straffbara enligt överenskommelsen är minimiregler. Fördragsslutande stat kan således bestämma att även andra handlingar skall vara straffbara. Även i fråga om de personer som skall omfattas av straffbestämmelserna anger överenskommelsen vissa minimiregler, som kan utvidgas genom nationell lagstiftning.

Bestämmelserna i telekonventionen och radioreglementet om förbud mot rundradiosändningar på öppna havet eller i luftrummet däröver är helt entydiga. Varje sådan sändning är förbjuden. För stat som biträtt konventionen är det en självklar förpliktelse att verka för att reglementet efterlevs. En naturlig konsekvens av vår anslutning till telekonventionen är att vi ansluter oss även till den europeiska överenskommelsen, vars syfte är just att göra radioreglementet effektivt och upprätthålla de internationellt överenskomna reglerna för radiotrafiken. Det har ibland hävdats att grunden för bestämmelser som gör det möjligt att ingripa mot icke störande sändningar skulle vara en önskan att skydda offentliga radiomonopol. Att så inte är fallet framgår redan av att länder som har kommersiell radio och television har medverkat vid tillkomsten av såväl telekonventionen som den europeiska överenskommelsen. Jag vill också erinra om det uttalande som Europarådets ministerkommitté gjorde i anledning av rådgivande församlingens rekommendation 422. Därav framgår klart att överenskommelsen inte har annat syfte än att trygga efterlevnaden av telekonventionen och radioreglementet.

Jag anser således att den europeiska överenskommelsen bör ratificeras av Sverige. Detta fordrar riksdagens godkännande.

Ett godkännande av överenskommelsen kräver vissa sakliga ändringar i lagstiftningen om förbud mot rundradiosändning på öppna havet m. m. Skyddet mot konventionsstridiga rundradiosändningar måste gälla varje land som anslutit sig till överenskommelsen och inte endast Sverige, Danmark, Finland och Norge, som nu är fallet enligt 1 § i 1962 års lag i ämnet. Möjligheterna att ingripa mot sändning även om den inte stör legal radiotrafik och mot medverkan till illegal sändning måste också utvidgas. Ändringarna bör lämpligen komma till stånd genom att 1962 års lag ersätts med en ny lag.

Beträffande departementschefens yttrande i övrigt torde utskottet få hänvisa till propositionen s. 22—27.

Lagrådet

Lagrådet har med anledning av sin granskning av lagförslagen hemställt om vissa jämkningar i det under 1) omförmälda lagförslaget, vilka beaktats i den genom propositionen föreslagna lydelsen. Bortsett därifrån har lagrådet inte haft annan erinran mot förslagen än såvitt avser tidpunkten för ikraftträdandet. I detta hänseende har lagrådet yttrat att med hänsyn till den utvidgning av möjligheterna till förverkande som lagen enligt förslaget under 1) innehåller, bör lagarna träda i kraft på viss i författningen bestämd dag, förslagsvis den 1 juni 1966.

Departementschefen vid anmälan av lagrådets yttrande

Vid anmälan i statsrådet av lagrådets yttrande motsatte sig departementschefen en ändring av tidpunkten för ikraftträdandet. Departementschefen uttalade att det enligt hans mening var angeläget att de nya lagarna träder i kraft snarast möjligt samt att några praktiska olägenheter av de föreslagna ikraftträdandebestämmelserna inte torde behöva befaras.

Motionerna

Motionerna I: 646 och II: 798

Motionärerna anför till stöd för sina yrkanden följande.

Den svenska regeringen har sedan ett antal år arbetat på en långtgående nationell kriminalisering av sändare på öppna havet med hänvisning till att Sverige vore förpliktat härtill genom sin anslutning till de nämnda konventionerna. 1959 års telekonvention jämte de därtill hörande reglementena innefattar inte någon förpliktelse för medlemsländerna till nationell lagstiftning med straffsanktionering av rundradiosändningar från öppna havet. När regeringen 1962 lade fram förslaget till »piratradiolag» gjorde den gällande att den var förpliktad härtill genom de internationella överenskommelser som då gällde på telekommunikationernas område. Såväl 1962 som vid de senare tillfällen då frågan varit under behandling i riksdagen har från vår sida däremot hävdats att någon internationell förpliktelse att tillgripa straffsanktionering inte förelegat. Att vår bedömning var riktigt bestyrks av själva det förhållandet att man funnit sig föranlåten att 1965 göra en särskild internationell överenskommelse i anslutning till telekonventionen avsedd att förplikta de europeiska regeringarna att tillgripa strafflagstiftning. Det må f. ö. påpekas att en sådan särskild straffsanktionering av en internationell konvention förekommer ytterligt sällan i internationell praxis. Regeringen har också nu åberopat inte 1959 års telekonvention utan 1965 års europeiska överenskommelse. I det år 1962 ursprungligen till lagrådet remitterade lagförslaget förbjöds radiosändningar, som förorsakade

menlig störning i Sverige, Danmark, Finland eller Norge, eller som var avsedda att mottagas i något av dessa länder. Beträffande omfattningen av den kriminaliserade handlingen anförde lagrådet bl. a. följande:

»Enligt förslaget inträder straff, förutom när mottagning störes, i det fall att sändningen är avsedd att mottagas i något av de nordiska länderna. Även om en dylik bestämmelse folkrättsligt icke skulle vara otillåten, måste den anses olämplig. Genom bestämmelsen införes i lagen en med hänsyn till grunderna för lagstiftningen ovidkommande synpunkt. Konventionen eller reglementena kunna icke åberopas till stöd för ett förbud med syfte att skydda ett land mot sändningar från anläggning utanför landet på grund av sändningarnas innehåll. Regeln föranleder att lagen ger intryck av att åsyfta sådant skydd eller att värna den monopolställning som i ifrågavarande länder tillkommer visst eller vissa företag. Med hänsyn till det sagda anser lagrådet, att bestämmelsen bör utgå. I stället kan enligt lagrådets mening ske en viss utvidgning av kriminaliseringen i förslagets 3 §.»

Ur regeringens synpunkt har man inte ansett 1962 års lagstiftning till fyllest. Man har därför medverkat till att initiativ tagits inom Europarådets ministerkommitté till 1965 års europeiska överenskommelse, som förpliktar medlemsstaterna till nationell kriminallagstiftning. Denna överenskommelse som regeringen nu vill att riksdagen skall ratificera, innefattar en sådan utvidgning — ja, t. o. m. en mycket längre gående utvidgning — av det straffbara området, som av lagrådet 1962 betraktades som olämplig.

Överenskommelsen innebär att de fördragsslutande staterna förpliktas att kriminalisera radiosändningar, som är avsedda att mottagas eller möjliga att mottagas, helt eller delvis, inom de fördragsslutande staternas territorier, eller som förorsakar menlig störning för den »legala» radiotrafiken.

Detta är en kraftig utvidgning, som bl. a. kan användas för att skydda nationella eller privata monopol på radiotrafikens område.

Europarådets rådgivande församling var uppenbarligen bekymrad över denna möjlighet när överenskommelsen träffades. Församlingen antog därför enhälligt en rekommendation (nr 422) av innebörd att församlingen, som beklagade att Europarådets ministerkommitté inte remitterat överenskommelsen till församlingen för yttrande, bl. a. föreslog ministerkommittén att undersöka möjligheterna att förse överenskommelsen med ett tilläggsprotokoll i syfte att

»uttrycka signatärmakternas avsikt att uteslutande använda överenskommelsen i avseende på den begränsade tillgången av frekvenser, och inte för att bevara några statliga eller andra monopols intresse i fråga om masstelekomunikationer.»

Denna rekommendation har förelagts 1965 års riksdag, som icke riktat några invändningar mot den.

Enligt vår mening kan de enda acceptabla motiven för en internationell reglering på detta område vara att skapa ordning i radiotrafiken, d. v. s. att tillse att sådan radiotrafik, som sker i enlighet med de internationella konventionerna, inte störs.

Om alltså 1965 års europeiska överenskommelse hade inskränkt sig till att kriminalisera störande sändningar hade frågan om ratificering av överenskommelsen kommit i annat läge för vår del.

Icke blott störande sändningar, utan alla sändningar som är avsedda att

mottagas eller helt eller delvis kan mottagas inom de fördragsslutande staternas territorier kriminaliseras emellertid.

Detta är särskilt känsligt i länder där det föreligger någon form av monopol på radiotrafikens område. Det faktiska resultatet kan där komma att bli att lagstiftningen tillgrips, icke för att skydda god ordning i etern, utan för att bevara och skydda radiomonopolets existens. Detta är en ur yttrandefrihetssynpunkt betänkelig sak. För Sveriges del har den gällande piratradiolagen inte på ett effektivt sätt kunnat skydda det svenska radiomonopolet, vilket däremot den föreslagna lagen förmodligen kommer att göra.

Den enda inskränkning i yttrandefriheten på detta område som vi ur liberal synpunkt kan acceptera är förbud mot yttringar som stör god ordning. Detta innebär i förevarande fall radiosändningar från öppna havet, som inverkar menligt störande på den radiotrafik på nationella territorier, som utövas i enlighet med internationella överenskommelser. Bl. a. av denna anledning kan vi inte biträda ratificering av den nu aktuella 1965 års europeiska överenskommelse.

Därtill kommer ytterligare en faktor. Om Sverige ratificerar överenskommelsen medför detta att vi förpliktas till viss lagstiftning. Såsom från folkpartiets sida vid upprepade tidigare tillfällen framförts, torde en lagstiftning, som innebär kriminalisering av radiosändningar, som inte är störande, inte ha stöd i det allmänna rättsmedvetandet. Den enskilde medborgaren har ytterligt svårt att inse att radiosändningar, som icke åstadkommer någon som helst störning eller skada skall betraktas såsom brottsliga. Tvärtom uppfattas sådan lagstiftning av huvudparten av vårt folk såsom stötande för rättsmedvetandet. En lagstiftning som saknar stöd i rättsmedvetandet är farlig och olycklig då den medverkar till att uppluckra respekten och tilliten till lagar över huvud taget.

1965 års europeiska överenskommelse kan inte — till skillnad från vad eljest ofta är fallet — ratificeras med förbehåll. Sverige har att välja mellan att helt acceptera eller förkasta överenskommelsen.

Vid sådant förhållande tvingas vi yrka avslag på regeringens förslag såvitt avser ratificering av 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier.

Däremot anser vi att regeringen bör ta initiativ för att få till stånd en ny europeisk överenskommelse som bättre motsvarar de krav som rimligen kan uppställas beträffande omfattningen av den kriminaliserade gärningen och som alltså inskränker sig till att kriminalisera störande sändningar. Detta framstår som motiverat även mot bakgrund av den rekommendation som Europarådets rådgivande församling lämnat.

Om sålunda ratificering av överenskommelsen avslås uppkommer frågan hur man skall ställa sig till den nya lag om förbud i vissa fall mot rundradiosändning på öppna havet, som regeringen samtidigt föreslår. Denna lag är i stort sett anpassad till överenskommelsen men går i vissa fall längre i fråga om kriminalisering, bl. a. såvitt avser medverkan till brott. Lagen ersätter nu gällande »piratradiolag» och går längre än denna i fråga om kriminalisering.

Först må konstateras, att någon skyldighet för Sveriges del att införa lagstiftning i ämnet över huvud taget inte föreligger, förrän den europeiska överenskommelsen trätt i kraft och ratificerats av Sverige. De invändningar som ovan framförts mot överenskommelsen riktar sig även mot den föreslagna lagstiftningen. Det är alltså uppenbart, att den nu föreslagna lagstiftningen inte kan antas i oförändrat skick.

Det är emellertid angeläget att störande sändningar förhindras, varför någon form av lagstiftning är nödvändig. Här kan man enligt vår uppfattning välja mellan två vägar:

1. att bibehålla nuvarande lag, med de modifikationer som därvid blir nödvändiga; eller

2. att antaga den föreslagna lagen, med nödvändiga inskränkningar.

Den stora skillnaden mellan gällande lag och den föreslagna lagen är — bortsett från brottsbeskrivningen — att den föreslagna lagen kriminaliserar ett större antal gärningar såsom utgörande medverkan till brott. Vidare finns i den föreslagna lagen längre gående förverkandebestämmelser än i nu gällande lag.

Någon bärande invändning mot att lagstiftningen skärps beträffande medverkan och förverkande kan emellertid enligt vår uppfattning inte anföras, om själva brottets omfattning inskränkes på det sätt som vi föreslagit, till störande sändning. Tvärtom kan man då anse de föreslagna skärpningarna motiverade för att göra lagstiftningen effektiv och alltså förhindra »piratsändningar» i ordets verkliga betydelse.

Mot den bakgrunden vill vi förorda att den nu föreslagna lagen antages men med den inskränkningen att blott rundradiosändningar som orsakar menlig störning skall vara straffbara.

Ytterligare en detalj i den föreslagna lagstiftningen måste uppmärksammas. Vi avser lagens ikraftträdande. Enligt lagförslaget skall lagen träda i kraft dagen efter det lagen utkommit av trycket från Svensk författningssamling. Det måste ur principiell synpunkt betraktas som synnerligen anmärkningsvärt att strafflagstiftning inte träder i kraft vid visst, fixerat datum. Lagrådet har också riktat invändning häremot och därvid anført:

»Med hänsyn till den utvidgning av möjligheterna till förverkande som den nya lagen innehåller bör lagen träda i kraft på viss i författningen bestämd dag, förslagsvis den 1 juni 1966. Lagrådet hemställer att ikraftträdandebestämmelsen ändras i enlighet härmed.»

Vi instämmer i detta lagrådets uttalande. Vi vill därtill framhålla att blott om alldeles särskilda skäl föreligger bör förordningar träda i kraft på sätt som i propositionen föreslagits. Sådana skäl föreligger inte i detta fall. Lämpligt datum för ikraftträdande synes vara den 1 juni 1966.

Motionerna I: 647 och II: 797

Såsom grund för yrkandena anför motionärerna följande.

1962 års lag anses bygga på 1959 års telekonvention och de därtill hörande radioreglementena. Enligt dessa skall medlemsländerna, till vilka Sverige hör, verka för att rundradiostationer på havet eller över havet utanför nationellt territorium förhindras att använda radiofrekvenser som strider mot överenskommen fördelning och vilka åstadkommer störningar eller fara för störningar vid radiomottagning. Något krav om strafflagstiftning mot rundradiosändningar av detta slag föreligger emellertid inte enligt telekonventionen. 1962 års »piratradiolag» kan därför inte sägas vara motiverad utslutande av internationella överenskommelser utan dessutom av motivet att skydda det svenska radiomonopolet.

Det är tydligt att den starka opinion som kommit till uttryck mot kriminalisering av detta slag visar, att gällande lag saknar stöd i rättsmedvetandet. Man har inte kunnat förstå att en åtgärd som inte vållar någon som

helst olägenhet skall bestraffas. Såsom framhölls i samband med lagens tillkomst, var det också otillfredsställande att medverkan till en gärning kriminaliseras när själva gärningen inte är straffbelagd.

1965 års europeiska överenskommelse tillkom efter initiativ från bl. a. Sverige och Danmark inom Europarådets ministerkommitté. Överenskommelsen innebär att medlemsstaterna förpliktas till nationell strafflagstiftning. Något förbehåll vid eventuell ratifikation tillåtes inte.

Europarådets rådgivande församling hade inte tillställts överenskommelsen för yttrande. Den antog därför en rekommendation, i vilken man beklagade detta handlingssätt, samt föreslog ministerkommittén att undersöka möjligheten att förse överenskommelsen med ett tilläggsprotokoll i syfte att »uttrycka signatärmakternas avsikt att uteslutande använda överenskommelsen i avseende på den begränsade tillgången av frekvenser och frekvensband, och inte för att bevara några statliga eller andra monopols intresse i fråga om masstelekommunikationer . . .»

Denna rekommendation antogs enhälligt av församlingen — d. v. s. även av de närvarande svenska riksdagsledamöterna. Rekommendationen har också underställts 1965 års riksdag som inte funnit anledning till erinran.

Därför är det med en viss förvåning man konstaterar att den liberalisering som ovanstående resolution syftar till inte har någon motsvarighet i föreliggande lagförslag.

Vi anser att en internationell reglering på radiotrafikens område är nödvändig för att kaos i etern inte skall uppstå. Däremot kan vi inte acceptera en reglering som kriminaliserar radiosändning som inte inverkar störande på andra sändningar. Vi ser detta som en obefogad inskränkning i yttrandefriheten. Ratifikation av 1935 års europeiska överenskommelse kan vi därför inte biträda.

Den bäst framkomliga vägen synes vara att regeringen tar initiativ för att få till stånd en ny europeisk överenskommelse som bättre tillmötesgår den demokratiska grundsynen på yttrandefrihet och fri konkurrens. Detta överensstämmer också med lagrådets inställning 1962 och Europarådets rådgivande församlings rekommendation.

Därvid skulle strafflagstiftningen begränsas till att gälla endast störande sändning vilket även tillmötesgår departementschefens yttrande i propositionen när han säger att »syftet med förbudet är att trygga den ordning i etern som åstadkommits genom de internationella reglerna för radiotrafiken».

Det är tekniskt möjligt att för nästan alla områden på öppna havet finna data för position, frekvens och effekt som går att inordna i den internationella planen och som inte »menligt stör» existerande eller enligt teleunionen planerad telekommunikation. Därför skulle det vara möjligt att uppdraga åt telestyrelsen att kontrollera att vald kombination av frekvens, effekt och position för rundradiosändning på öppna havet inte är »menligt störande» för internationella teleunionens frekvensplan, och, om så är fallet, angiva en sådan förändring av kombination att störning inte uppstår. Telestyrelsen bör då även ha rätt att fortlöpande ur teknisk synpunkt kontrollera dessa stationers sändning. Härigenom skulle ordningen i etern tryggas.

Lagförslaget kan emellertid godtagas om den viktiga inskränkningen görs att brottets omfattning endast gäller rundradiosändning som orsakar menlig störning.

De skärpta reglerna angående medverkan till brott och förverkande kan då motiveras för att skapa en effektiv lagstiftning mot verklig piratradioverksamhet.

Motionärerna förklarar sig dela lagrådets uppfattning rörande tidpunkten för ikraftträdandet samt fortsätter:

Några särskilda skäl till brådskas föreligger inte. Den verksamhet som skulle drabbas vid lagens ikraftträdande är av sådan omfattning att en viss omställning torde bli nödvändig. Hänsynstagande härtill synes därför i hög grad befogat.

Motionen II: 795

Motionärerna anför följande.

De invändningar mot lagstiftningen, som har framförts såväl under riksdagsbehandlingen av frågan i vårt land som under motsvarande debatter i Nordiska rådet och Europarådet, är mycket otillfredsställande redovisade i propositionen. Invändningarna spänner dock över ett brett register.

Det har hävdats att en lagstiftning av denna art kommer i konflikt med yttrandefriheten (debatten i Europarådets rådgivande församling den 28 januari 1965). Det har — bl. a. av justitierådet Söderlund vid lagrådets behandling av lagförslaget den 22 februari — uttalats betänkligheter mot att bestraffa utom riket begånget brott, såvida det inte är straffbart också enligt gärningsortens lag. Mot straffbestämmelserna för medverkan har riktats välgrundad kritik, liksom mot de i lagförslaget ursprungligen tänkta långtgående förverkandebestämmelserna.

Som utgångspunkt för de nya skärpningarna tas i propositionen 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier. I propositionen kommenteras över huvud taget inte det märkliga förfarandet vid ministerkommitténs framläggande av denna konvention för Europarådets rådgivande församling. Till skillnad från vad som normalt är fallet remitterades överenskommelsen inte till församlingen för yttrande.

I Europarådets rådgivande församlings rekommendation (nr 1965: 422) säges bl. a. att det enda som enligt församlingens mening motiverar en internationell reglering av telekommunikationer är den begränsade tillgången på frekvenser och frekvensband. I motsats till denna grundtanke innebär det nu aktuella lagförslaget att ingen skillnad göres mellan sändning som orsakar störning och annan sändning.

De anförda synpunkterna innebär enligt vår uppfattning en vägande kritik redan av nu gällande lagstiftning. En ytterligare skärpning av denna ter sig helt omotiverad.

Här må slutligen nämnas, att på särskild kallelse chefen för telestyrelsens radiobyrå Karl Ekström och chefen för styrelsens administrativa avdelning Tage Rosenlund samt professorn vid Chalmers tekniska högskola O. E. H. Rydbeck företrätt inför utskottet samt lämnat upplysningar och besvarat frågor rörande bl. a. utvecklingen på det radiotekniska området, frekvensfördelningen och internationella överenskommelser därom samt störningsföreteelser.

Utskottet

Såsom framgår av den tidigare redogörelsen har Sverige anslutit sig till 1959 års telekonvention. Det radioreglemente som fogats härtill upptager förbud mot rundradiosändning på öppna havet eller i luftrummet däröver. Förbudet gäller oavsett om sändningen är störande eller ej. I 1962 års lag med förbud i vissa fall mot rundradioutsändning på öppna havet m. m. finnes för Sveriges del regler i ämnet. Enligt denna lag får sådan rundradiosändning inte bedrivas så att radiomottagning i Sverige, Danmark, Finland eller Norge störes eller kan störas. Därjämte är det förbjudet att här i riket upprätta och inneha radioanläggning avsedd för rundradiosändning från öppna havet eller luftrummet däröver även om risk för störning inte föreligger. Överträdelse av dessa förbud är straffbelagda liksom vissa former av medverkan. Enligt 1946 års lag om radioanläggningar m. m. kan vidare innehav eller användning utan tillstånd av radiosändare medföra att sändaren förverkas.

I förevarande proposition föreslås att riksdagen godkänner 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier. Enligt överenskommelsen, som undertecknats av tolv europarådsstater, förbinder sig fördragsslutande part att vidtaga nödvändiga åtgärder för att beivra rundradiosändning som strider mot radioreglementet. Förbehåll mot del av överenskommelsen är inte tillåtet. Såsom grund för godkännandet anföres att det är en naturlig konsekvens av Sveriges anslutning till telekonventionen att Sverige även ansluter sig till den europeiska överenskommelsen, vars syfte är att göra radioreglementet effektivt och upprätthålla de internationellt överenskomna reglerna för radiotrafiken. Godkännandet kräver vissa ändringar i gällande lagstiftning och i propositionen föreslås därför att 1962 års lag ersättes med en ny lag, anpassad efter överenskommelsen. Enligt lagförslaget förbjudes sändning som är avsedd att mottagas eller kan mottagas i de nordiska länderna eller annat land som anslutit sig till överenskommelsen eller stör radiotrafiken i något av dessa länder. Det föreslås även förbud för vissa ytterligare former av uppsåtlig medverkan medan ouppsåtlig medverkan ej längre skall vara straffbar. Vidare föreslås att reglerna om förverkande utvidgas och överföres från 1946 års lag till den nya lagen. Den nya lagstiftningen avses skola träda i kraft dagen efter det den utkommit från trycket.

I motionerna I: 646 och II: 798 samt I: 647 och II: 797 hemställs om avslag å propositionen såvitt avser godkännande av överenskommelsen samt om initiativ till en europeisk överenskommelse som enbart kriminaliserar störande rundradiosändningar. Vidare föreslås att motsvarande ändring göres av brottsbeskrivningen i förslaget samt att lagstiftningen skall träda i kraft den 1 juni 1966. I motionerna I: 647 och II: 797 framställs dess-

utom önskemål om att telestyrelsen tilläggas vissa kontrollbefogenheter för att förhindra störande radiosändning från internationellt vatten. I motionen II: 795 yrkas att propositionen måtte avslås.

Såsom stöd för yrkandena i de båda motionsparen åberopas i huvudsak följande. En internationell reglering av radiotrafiken är visserligen nödvändig för att upprätthålla ordning i etern. Kriminalisering av icke störande radiosändningar innebär emellertid en obefogad inskränkning av yttrandefriheten och kan tjäna som skydd för radiomonopol. Med hänsyn till den tillämnade utvidgningen av möjligheterna till förverkande bör — såsom lagrådet anfört — lagstiftningen träda i kraft på viss i författningen bestämd dag. I motionen II: 795 uttalas bl. a. att vägande kritik anförts redan mot gällande lagstiftning, varför en ytterligare skärpning ter sig omotiverad.

Utskottet anser det vara angeläget att de internationella överenskommelserna på ifrågavarande område tillförsäkras så starkt skydd som möjligt. Det är därför med tillfredsställelse som utskottet finner att genom ifrågavarande europeiska överenskommelse grundval skapats för ett internationellt straffsystem, som i hög grad är ägnat att bidra till att den internationella regleringen länder till efterföljd. Utskottet har den bestämda meningen att denna måste avse alla slag av sändningar. Om rundradiosändningar på öppna havet eller i luftrummet däröver skulle tillåtas på villkor att de inte är störande, skulle detta försämra möjligheterna att hindra vissa former av sändningar, vilka är oförenliga med god ordning inom radiotrafiken. Den ovillkorliga regleringen på området åsyftar enligt utskottets mening icke att skydda något radiomonopol. Oavsett vilken inställning man har till radioväsandets utformning — något som riksdagen i annat sammanhang snart torde få ta ställning till — är det nämligen erforderligt att den internationellt överenskomna fördelningen av det tillgängliga utrymmet för radiokommunikationerna vidmakthålles. På grund av vad sålunda anförts och då utskottet ej heller i övrigt funnit anledning till erinran, tillstyrker utskottet att riksdagen, med avslag å motionerna i motsvarande del, godkänner den europeiska överenskommelsen. Av det sagda framgår vidare att utskottet ej biträder det motionsvis framförda förslaget att Sverige skall ta initiativ till en ny europeisk överenskommelse eller förslaget att tillägga telestyrelsen vissa kontrolluppgifter.

Den föreslagna lagen om förbud i vissa fall mot rundradiosändning på öppna havet, vilken nära ansluter till den europeiska överenskommelsen och resultatet av det nordiska samarbetet på området, synes enligt utskottet väl ägnad att tjäna sitt syfte, nämligen att vara ett verksamt bidrag till skyddet av det såväl ur svensk som internationell synpunkt viktiga intresset av god ordning inom radiotrafiken. Av utskottets ställningstagande till frågan om godkännande av överenskommelsen följer att förbudet måste omfatta alla slag av ifrågavarande rundradiosändningar och att utskottet

inte biträder motionerna såvitt nu är i fråga. Anledning förekommer ej till anmärkning mot lagförslagets utformning.

Erfarenheterna av den gällande lagstiftningen har givit påtagliga bevis på att den icke är tillräckligt effektiv. Det är därför angeläget att de nya lagarna träder i kraft snarast möjligt. Utskottet biträder således propositionens förslag rörande tidpunkten för ikraftträdandet och avstyrker motionsyrkandena jämväl i denna del.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte med avslag å följande motioner, nämligen

1) I: 646 och II: 798, såvitt avser yrkandet under I. 1) och 2),

2) I: 647 och II: 797, såvitt avser yrkandet under I. 1) och 2), samt

3) II: 795, såvitt angår överenskommelsen, godkänna den genom förevarande proposition nr 37 framlagda 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier;

B. att riksdagen måtte med avslag å följande motioner, nämligen

1) I: 646 och II: 798, såvitt avser yrkandet under I. 3),

2) I: 647 och II: 797, såvitt avser yrkandet under I. 3), samt

3) II: 795, såvitt avser lagförslagen,

antaga de genom förevarande proposition nr 37 under 1 och 2 framlagda lagförslagen utom såvitt avser ikraftträdandet;

C. att riksdagen måtte med avslag å följande motioner, nämligen

1) I: 646 och II: 798, såvitt avser yrkandet under I. 4), och

2) I: 647 och II: 797, såvitt avser yrkandet under I. 5), måtte antaga lagförslagen jämväl såvitt avser ikraftträdandebestämmelserna, samt

D. att motionerna I: 647 och II: 797, såvitt avser yrkandet under I. 4), icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 22 mars 1966

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herr Erik Svedberg, fröken Mattson, herrar Hjorth, Ferdinand Nilsson, Schött, Gösta Jacobsson, Hilding och fru Lilly Ohlsson;

från a n d r a kammaren: fru Gärde Widemar, herr Svensson i Vä, fru Löfqvist, herrar Oskarson, Martinsson, fru Lindekvist, herrar Jönsson i Malmö och Sjöholm.

Reservation

av fru *Gärde Widemar*, herrar *Schött*, *Gösta Jacobsson*, *Hilding*, *Oskarson* och *Sjöholm*, vilka ansett

dels att utskottets utlåtande fr. o. m. det stycke som börjar »Utskottet anser det vara angeläget . . .» bort ha följande lydelse.

Enligt utskottets mening bör Sverige självfallet verka för god ordning inom den internationella radiotrafiken. Med hänsyn till de genom 1962 års lag vunna erfarenheterna finner emellertid utskottet tiden nu vara inne för en revidering av bestämmelserna på området. Det har nämligen givits klara belägg för att kriminalisering av icke störande rundradiosändningar saknar stöd i det allmänna rättsmedvetandet. En sådan kriminalisering verkar också som ett icke försvarbart intrång i den fria yttranderätten, vilken självfallet har svårare att komma till uttryck i länder där radiomonopol råder, än där radioverksamheten bedrivs i friare former. Utskottet anser med hänsyn därtill att försiktighet måste iakttagas med regleringar på detta område. Självfallet måste en lagstiftning i enlighet med 1965 års europeiska överenskommelse — oavsett dess syfte — komma att skydda radiomonopol. Man bör vidare beakta att förevarande område är föremål för en mycket snabb teknisk utveckling, vilket förhållande snart nog kan göra varje form av förbud på området ineffektivt. På i huvudsak dessa skäl kan utskottet icke tillstyrka godkännande av överenskommelsen. I stället bör Sverige verka för en ny europeisk överenskommelse som syftar till att kriminalisera endast störande rundradiosändningar.

I enlighet med detta ställningstagande bör motsvarande ändringar företas i den nu föreslagna lagstiftningen. De internationella åtaganden som Sverige gjort på ifrågavarande område synes nämligen icke utgöra hinder för att man i vissa avseenden lagar efter lägligheten; så t. ex. har det, säkerligen med rätta, ansetts lämpligt att den s. k. Köpenhamnsöverenskommelsen 1948 rörande kanalfördelning för ljudradio inom långvågs- och mellansvågsbanden, för Sveriges del icke följes beträffande rundradiosändarna i Motala och Östersund. Dessa internationella förpliktelser lägger ej heller hinder i vägen för Sverige att tillgodose berättigade anspråk på yttrande-

friheten på ifrågavarande område. Under ärendets handläggning har utskottet erfarit att åtskilliga kanaler för ljudradio och television på ultrakortvågsbanden icke är utnyttjade. Det synes vid sådant förhållande oberättigat att lägga hinder i vägen för privata rundradiosändningar på dessa frekvenser, därest de icke stör radiotrafik, som bedrivs i enlighet med internationella överenskommelser. Rent lagtekniskt bör en förbudsbestämelse på ifrågavarande område inskränka sig till störande rundradiosändningar och medverkan därtill.

Det synes tekniskt möjligt att finna kombination av position, frekvens och effekt för radiosändare på öppna havet så att de inte stör existerande eller planerad telekommunikation i enlighet med de internationella överenskommelserna. Utskottet anser därför att det i enlighet med motionsvis framlagt förslag bör uppdras åt telestyrelsen att kontrollera sändningar från internationellt vatten för att kunna ingripa mot störande sändningar.

Vad slutligen gäller frågan när den nya lagstiftningen skall träda i kraft bör detta ske på viss i författningen bestämd dag. Detta är betingat redan av principiella skäl. Såsom lagrådet framhållit bör nämligen med hänsyn till utvidgningen av möjligheterna till förverkande, mot vilken utskottet ej har erinran, lagstiftningen icke få omedelbar giltighet. Härtill kommer att åtskilliga praktiska och sociala olägenheter kan uppstå för t. ex. vissa arbetstagare, om de inte erhåller skäligt rådrom. Den nya lagstiftningen straffbelägger nämligen former av medverkan, vilka tidigare varit tillåtna. Utskottet förordar därför, att med bifall till motionsyrkandena i denna del ikraftträdandet bestämmes till den 1 juni i år.

dels ock att utskottet bort hemställa

A. att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 646 och II: 798, såvitt avser yrkandena under I. 1) och 2), samt I: 647 och II: 797, såvitt avser yrkandena under I. 1) och 2), samt i anledning av motionen II: 795, såvitt angår överenskommelsen, avslå förevarande proposition nr 37, såvitt därigenom framlagts förslag till godkännande av 1965 års europeiska överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier, samt i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att Kungl. Maj:t tar initiativ till en europeisk överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier, varvid blott sådana sändningar skall kriminaliseras, som innebär menlig störning för radiotrafik, bedriven i enlighet med internationella överenskommelser, vartill Sverige anslutit sig;

B. att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 646 och II: 798, såvitt avser yrkandet under I. 3), och I: 647 och II: 797, såvitt avser yrkandet under I. 3), samt i anled-

ning av motionen II: 795, såvitt avser lagförslagen, för sin del utom såvitt avser ikraftträdandet antaga de genom förevarande proposition nr 37 framlagda lagförslagen dels förslaget till lag om förbud i vissa fall mot rundradiosändning på öppna havet med den såsom *utskottets förslag* betecknade ändringen att 1 och 5 §§ erhåller nedan angivna lydelse, dels ock förslaget till lag angående ändring i lagen den 3 maj 1946 (172) om radioanläggningar m. m. i oförändrat skick.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

1 §.

Den som utför rundradiosändning från radioanläggning på öppna havet eller i luftrummet däröver dömes till böter eller fängelse i högst ett år, om sändningen är *avsedd att mottagas eller kan mottagas i Sverige, Danmark, Finland eller Norge eller i annat land, som är anslutet till den europeiska överenskommelsen till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier, eller om sändningen orsakar menlig störning för radiotrafik i något av dessa länder.*

Den som upprättar eller innehar radioanläggning för sådan rundradiosändning som avses i första stycket dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

Den som utför rundradiosändning från radioanläggning på öppna havet eller i luftrummet däröver dömes till böter eller fängelse i högst ett år, om sändningen *orsakar menlig störning för radiotrafik bedriven i enlighet med 1959 års internationella telekonvention och det därvid fogade radioreglementet.*

Den som upprättar eller innehar radioanläggning för sådan rundradiosändning som avses i första stycket dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

5 §.

Utlänning, som utom riket begått brott som avses i 1 eller 2 §, dömes, om han finnes här, efter denna lag och vid svensk domstol, även om 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken ej är tillämplig.

Åtal mot svensk för brott som rör sändning, vilken ej är avsedd att mottagas eller kan mottagas i Sve-

Utlänning, som utom riket begått brott som avses i 1 eller 2 §, dömes, om han finnes här, efter denna lag och vid svensk domstol, även om 2 kap. 2 eller 3 § brottsbalken ej är tillämplig.

Åtal mot utlänning får även i annat fall än som anges i 2 kap. 5 § brottsbalken väckas endast efter för-

(Kungl. Maj:ts förslag)

rige och ej heller orsakar menlig störning för radiotrafik här, eller åtal mot utlänning får även i annat fall än som anges i 2 kap. 5 § brottsbalken väckas endast efter förordnande av Konungen eller den Konungen bemyndigar.

(Utskottets förslag)

ordnande av Konungen eller den Konungen bemyndigar.

C. att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 646 och II: 798, såvitt avser yrkandet under I. 4), och I: 647 och II: 797, såvitt avser yrkandet under I. 5), för sin del besluta att förevarande lagstiftning skall träda i kraft den 1 juni 1966, samt

D. att riksdagen måtte med bifall till motionerna I: 647 och II: 797, såvitt avser yrkandet under I. 4), i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om att Kungl. Maj:t uppdrar åt telestyrelsen att kontrollera att för radiosändning från internationellt vatten som kan mottagas i Sverige, användes sådan kombination av frekvens, effekt och position att menlig störning i annan radiotrafik inte uppkommer.

BILAGA

**European agreement for the prevention
of broadcasts transmitted from stations
outside national territories**

The member States of the Council of Europe signatory hereto,

Considering that the aim of the Council of Europe is to achieve a greater unity between its Members;

Considering that the Radio Regulations annexed to the International Telecommunication Convention prohibit the establishment and use of broadcasting stations on board ships, aircraft or any other floating or airborne objects outside national territories;

Considering also the desirability of providing for the possibility of preventing the establishment and use of broadcasting stations on objects affixed to or supported by the bed of the sea outside national territories;

Considering the desirability of European collaboration in this matter,

Have agreed as follows:

Article 1

This Agreement is concerned with broadcasting stations which are installed or maintained on board ships, aircraft, or any other floating or airborne objects and which, outside national territories, transmit broadcasts intended for reception or capable of being received, wholly or in part, within the territory of any Contracting Party, or which cause harmful interference to any radio-communication service operating under the authority of a Contracting Party in accordance with the Radio Regulations.

**Accord Européen pour la répression des
émission de radiodiffusion effectuées par
des stations hors des territoires nationaux**

Les Etats membres du Conseil de l'Europe, signataires du présent Accord,

Considérant que le but du Conseil de l'Europe est de réaliser une union plus étroite entre ses Membres;

Considérant que le Règlement des radiocommunications annexé à la Convention internationale des télécommunications interdit d'établir et d'utiliser des stations de radiodiffusion à bord de navires, d'aéronefs ou de tout objet flottant ou aéroporté hors des territoires nationaux;

Considérant également l'utilité de prévoir la faculté d'interdire l'installation et l'utilisation de stations de radiodiffusion sur des objets fixés ou prenant appui sur le fond de la mer, hors des territoires nationaux;

Considérant l'intérêt d'une collaboration européenne dans cette matière,

Sont convenus de ce qui suit :

Article 1er

Le présent Accord vise les stations de radiodiffusion installées ou en service à bord d'un navire, d'un aéronef ou de tout autre objet flottant ou aéroporté, et qui, hors des territoires nationaux, transmettent des émissions destinées à être reçues, ou susceptibles d'être reçues, en tout ou en partie, sur le territoire d'une des Parties Contractantes, ou qui causent un brouillage nuisible à un service de radiocommunication exploité avec l'autorisation d'une des Parties Contractantes, conformément au Règlement des radiocommunications.

(Översättning)

Europeisk överenskommelse till förhindrande av rundradiosändningar från stationer utanför nationella territorier

Undertecknade stater, medlemmar av Europarådet, ha

i betraktande av att Europarådets syfte är att åstadkomma större enhet mellan dess medlemmar,

i betraktande av att det till internationella telekonventionen fogade radioreglementet förbjuder upprättandet och användandet av rundradiostationer på fartyg, luftfartyg eller andra flytande eller luftburna föremål utanför nationella territorier;

i betraktande även av det önskvärda i att skapa möjligheter att förbjuda upprättandet och användandet av rundradiostationer på föremål förankrade vid eller vilande på havsbotten utanför nationella territorier;

i betraktande av önskvärdheten av europeiskt samarbete i denna angelägenhet,

överenskommit som följer:

Artikel 1

Denna överenskommelse avser rundradiostationer som äro upprättade eller i drift på fartyg, luftfartyg eller varje annat flytande eller luftburet föremål och som utanför nationella territorier utföra sändningar avsedda att mottagas eller möjliga att mottagas, helt eller delvis, inom fördragsslutande parts territorium, eller som orsaka menlig störning för radiotrafik som sker med någon fördragsslutande parts godkännande enligt radioreglementet.

Article 2

1. Each Contracting Party undertakes to take appropriate steps to make punishable as offences, in accordance with its domestic law, the establishment or operation of broadcasting stations referred to in Article 1, as well as acts of collaboration knowingly performed.

2. The following shall, in relation to broadcasting stations referred to in Article 1, be acts of collaboration:

(a) the provision, maintenance or repairing of equipment;

(b) the provision of supplies;

(c) the provision of transport for, or the transporting of, persons, equipment or supplies;

(d) the ordering or production of material of any kind, including advertisements, to be broadcast;

(e) the provision of services concerning advertising for the benefit of the stations.

Article 3

Each Contracting Party shall, in accordance with its domestic law, apply the provisions of this Agreement in regard to:

(a) its nationals who have committed any act referred to in Article 2 on its territory, ships or aircraft, or outside national territories on any ships, aircraft or any other floating or airborne object;

(b) non-nationals who, on its territory, ships or aircraft, or on board any floating or airborne object under its jurisdiction have committed any act referred to in Article 2.

Article 2

1. Chacune des Parties Contractantes s'engage à prendre, conformément à son ordre juridique interne, les mesures nécessaires en vue de réprimer comme infraction l'établissement de stations visées à l'article 1er, leur exploitation ainsi que les actes de collaboration accomplis sciemment à cet effet.

2. Seront considérés comme actes de collaboration, au regard des stations visées à l'article 1er, les actes suivants :

(a) la fourniture, l'entretien ou la réparation de matériel;

(b) la fourniture d'approvisionnement;

(c) la fourniture de moyens de transport ou le transport de personnes, de matériel ou d'approvisionnement;

(d) la commande ou la réalisation des productions de toute nature, y compris la publicité, destinées à être radiodiffusées;

(e) la fourniture de services concernant la publicité en faveur des stations intéressées.

Article 3

Chacune des Parties Contractantes s'engage à mettre en application, en conformité avec sa législation nationale, les règles prévues par le présent Accord à l'égard :

(a) de ses ressortissants qui ont commis l'un des actes visés à l'article 2, soit sur son territoire ou à bord de ses navires ou aéronefs, soit, hors des territoires nationaux, à bord de navires, d'aéronefs ou de tout autre objet flottant ou aéroporté;

(b) des étrangers qui ont commis l'un de ces actes sur son territoire ou à bord de navires ou d'aéronefs ayant sa nationalité, ou à bord de tout autre objet flottant ou aéroporté relevant de sa juridiction.

Artikel 2

1. Varje fördragsslutande part förbinder sig att i överensstämmelse med sin nationella rättsordning vidtaga nödvändiga åtgärder för att beivra såsom lagöverträdelse upprättandet eller användandet av rundradiostationer som avses i artikel 1 samt uppsåtlig medverkan därtill.

2. Såsom medverkan i fråga om rundradiostationer som avses i artikel 1 anses:

(a) leverans, underhåll eller reparation av utrustning;

(b) leverans av förnödenheter;

(c) tillhandahållande av transportmedel för eller transport av personer, utrustning eller förnödenheter;

(d) beställning eller framställning av varje slag av produkt, inbegripet annonser, som är avsedd för rundradiosändning;

(e) tillhandahållande av tjänster som avse reklam till förmån för berörda stationer.

Artikel 3

Varje fördragsslutande part förbinder sig att, i överensstämmelse med sin nationella lagstiftning, bringa i tillämpning reglerna i denna överenskommelse i fråga om

(a) den fördragsslutande partens medborgare som ha företagit någon av de handlingar som avses i artikel 2 antingen på den fördragsslutande partens territorium, eller på något av dess fartyg eller luftfartyg eller utanför nationella territorier på fartyg, luftfartyg eller varje annat flytande eller luftburet föremål;

(b) personer som icke äro den fördragsslutande partens medborgare och som ha företagit någon av dessa handlingar på den fördragsslutande partens territorium eller på fartyg, luftfartyg eller varje annat flytande

Article 4

Nothing in this Agreement shall be deemed to prevent a Contracting Party:

(a) from also treating as punishable offences acts other than those referred to in Article 2 and also applying the provisions concerned to persons other than those referred to in Article 3;

(b) from also applying the provisions of this Agreement to broadcasting stations installed or maintained on objects affixed to or supported by the bed of the sea.

Article 5

The Contracting Parties may elect not to apply the provisions of this Agreement in respect of the services of performers which have been provided elsewhere than on the stations referred to in Article 1.

Article 6

The provisions of Article 2 shall not apply to any acts performed for the purpose of giving assistance to a ship or aircraft or any other floating or airborne object in distress or of protecting human life.

Article 7

No reservation may be made to the provisions of this Agreement.

Article 8

1. This Agreement shall be open to signature by the member States of the Council of Europe, which may become Parties to it either by:

(a) signature without reservation in respect of ratification or acceptance, or

(b) signature with reservation in

Article 4

Aucune des dispositions du présent Accord ne sera considérée comme empêchant les Parties Contractantes :

(a) de réprimer comme infraction des actes autres que ceux prévus à l'article 2 ou que ceux commis par des personnes autres que celles visées à l'article 3;

(b) d'appliquer les dispositions du présent Accord aux stations de radiodiffusion installées ou en service sur des objets fixés ou prenant appui sur le fond de la mer.

Article 5

Il est loisible aux Parties Contractantes de ne pas appliquer le présent Accord aux prestations des artistes interprètes ou exécutants qui ont été fournies hors des stations visées à l'article 1er.

Article 6

Les dispositions de l'article 2 ne visent par les actes accomplis en vue de secourir un navire, un aéronef ou un objet flottant ou aéroporté en détresse ou de sauvegarder la vie humaine.

Article 7

Aucune réserve n'est admise aux dispositions du présent Accord.

Article 8

1. Le présent Accord est ouvert à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe qui peuvent y devenir Parties par :

(a) la signature sans réserve de ratification ou d'acceptation, ou

(b) la signature sous réserve de

eller luftburet föremål som står under dess jurisdiktion.

Artikel 4

Ingen av bestämmelserna i denna överenskommelse skall anses hindra de fördragsslutande parterna från

(a) att beivra såsom lagöverträdelse andra handlingar än som avses i artikel 2 eller handlingar begångna av andra personer än som avses i artikel 3;

(b) att tillämpa överenskommelsens bestämmelser i fråga om rundradiostationer som äro upprättade eller i drift på föremål förankrade vid eller vilande på havsbotten.

Artikel 5

De fördragsslutande parterna äga underlåta att tillämpa denna överenskommelse i vad avser utövande konstnärers prestationer utförda annorstädes än på stationer som avses i artikel 1.

Artikel 6

Bestämmelserna i artikel 2 äga ej tillämpning på handlingar som utförts för att assistera fartyg eller luftfartyg eller flytande eller luftburet föremål som befinner sig i nödsituation eller för att rädda människoliv.

Artikel 7

Förbehåll mot någon av bestämmelserna i denna överenskommelse är icke tillåtet.

Artikel 8

1. Denna överenskommelse är öppen för undertecknande av medlemsstaterna i Europarådet, vilka kunna bli parter genom:

(a) undertecknande utan förbehåll för ratifikation eller godkännande, eller

(b) undertecknande med förbehåll

respect of ratification or acceptance followed by ratification or acceptance.

2. Instruments of ratification or acceptance shall be deposited with the Secretary-General of the Council of Europe.

Article 9

1. This Agreement shall enter into force one month after the date on which three member States of the Council shall, in accordance with the provisions of Article 8, have signed the Agreement without reservation in respect of ratification or acceptance, or shall have deposited their instrument of ratification or acceptance.

2. As regards any member State which shall subsequently sign the Agreement without reservation in respect of ratification or acceptance or which shall ratify or accept it, the Agreement shall enter into force one month after the date of such signature or the date of deposit of the instrument of ratification or acceptance.

Article 10

1. After this Agreement has entered into force, any Member or Associate Member of the International Telecommunication Union which is not a Member of the Council of Europe may accede to it subject to the prior agreement of the Committee of Ministers.

2. Such accession shall be effected by depositing with the Secretary-General of the Council of Europe an instrument of accession which shall take effect one month after the date of its deposit.

Article 11

1. Any Contracting Party may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance or accession, specify

ratification ou d'acceptation suivie de ratification ou d'acceptation.

2. Les instruments de ratification ou d'acceptation seront déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 9

1. Le présent Accord entrera en vigueur un mois après la date à laquelle trois Etats membres du Conseil, conformément aux dispositions de l'article 8, auront signé l'Accord sans réserve de ratification ou d'acceptation, ou auront déposé leur instrument de ratification ou d'acceptation.

2. Pour tout Etat membre qui le signera ultérieurement sans réserve de ratification ou d'acceptation ou le ratifiera ou l'acceptera, l'Accord entrera en vigueur un mois après la date de la signature ou du dépôt de l'instrument de ratification ou d'acceptation.

Article 10

1. Après l'entrée en vigueur du présent Accord, tout Membre ou Membre associé de l'Union internationale des Télécommunications qui n'est pas Membre du Conseil de l'Europe pourra, avec l'accord préalable du Comité des Ministres, adhérer à cet Accord.

2. L'adhésion s'effectuera par le dépôt, près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, d'un instrument d'adhésion qui prendra effet un mois après la date de son dépôt.

Article 11

1. Toute Partie Contractante peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'ad-

för ratifikation eller godkännande, följt av ratifikation eller godkännande.

2. Dokumenten om ratifikation eller godkännande skola deponeras hos Europarådets generalsekreterare.

Artikel 9

1. Denna överenskommelse skall träda i kraft en månad efter den dag då tre medlemmar av rådet, i enlighet med föreskrifterna i artikel 8, undertecknat överenskommelsen utan förbehåll för ratifikation eller godkännande eller deponerat dokument om ratifikation eller godkännande.

2. I förhållande till medlemsstat som senare undertecknar överenskommelsen utan förbehåll för ratifikation eller godkännande eller ratificerar eller godkänner densamma, skall överenskommelsen träda i kraft en månad efter undertecknandet eller depositionen av dokument om ratifikation eller godkännande.

Artikel 10

1. Sedan denna överenskommelse trätt i kraft äger varje medlem eller associerad medlem av Internationella teleunionen, som ej är medlem av Europarådet, ansluta sig till överenskommelsen efter att ha inhämtat godkännande av ministerkommittén.

2. Anslutning sker genom deposition hos Europarådets generalsekreterare av anslutningsinstrument och träder i kraft en månad efter det att depositionen skett.

Artikel 11

1. Varje fördragsslutande part må vid undertecknande eller vid deposition av dokument om ratifikation, godkännande eller anslutning, ange

the territory or territories to which this Agreement shall apply.

2. Any Contracting Party may, when depositing its instrument of ratification, acceptance or accession or at any later date, by declaration addressed to the Secretary-General of the Council of Europe, extend this Agreement to any other territory or territories specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings.

3. Any declaration made in pursuance of the preceding paragraph may, in respect of any territory mentioned in such declaration, be withdrawn according to the procedure laid down in Article 12 of this Agreement.

Article 12

1. This Agreement shall remain in force indefinitely.

2. Any Contracting Party may, in so far as it is concerned, denounce this Agreement by means of a notification addressed to the Secretary-General of the Council of Europe.

3. Such denunciation shall take effect six months after the date of receipt by the Secretary-General of such notification.

Article 13

The Secretary-General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council and the Government of any State which has acceded to this Agreement, of:

(a) any signature without reservation in respect of ratification or acceptance;

(b) any signature with reservation in respect of ratification or acceptance;

(c) any deposit of an instrument of ratification, acceptance or accession;

hésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera le présent Accord.

2. Toute Partie Contractante peut, au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion, ou à tout autre moment par la suite, étendre l'application, du présent Accord, par déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, à tout autre territoire désigné dans la déclaration et dont Elle assure les relations internationales ou pour lequel Elle est habilitée à stipuler.

3. Toute déclaration faite en vertu du paragraphe précédent pourra être retirée, en ce qui concerne tout territoire désigné dans cette déclaration, aux conditions prévues par l'article 12 du présent Accord.

Article 12

1. Le présent Accord demeurera en vigueur sans limitation de durée.

2. Toute Partie Contractante pourra, en ce qui la concerne, dénoncer le présent Accord en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

3. La dénonciation prendra effet six mois après la date de la réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 13

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil et au gouvernement de tout Etat ayant adhéré au présent Accord :

(a) toute signature sans réserve de ratification ou d'acceptation;

(b) toute signature sous réserve de ratification ou d'acceptation;

(c) le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation ou d'adhésion;

det territorium eller de territorier i fråga om vilka överenskommelsen skall vara tillämplig.

2. Varje fördragsslutande part må vid deposition av dokument om ratifikation, godkännande eller anslutning eller när som helst därefter genom förklaring till Europarådets generalsekreterare utsträcka tillämpningen av denna överenskommelse till att omfatta varje annat territorium som angivits i deklarationen och för vars internationella förbindelser parten svarar eller för vars räkning parten har rätt att göra åtaganden.

3. Varje förklaring gjord med stöd av paragraf 2 kan återtagas i fråga om varje territorium som anges i förklaringen under de villkor som framgå av artikel 12 av denna överenskommelse.

Artikel 12

1. Denna överenskommelse skall förbli i kraft under obegränsad tid.

2. Varje fördragsslutande part kan för egen del uppsäga överenskommelsen genom meddelande till Europarådets generalsekreterare.

3. Uppsägning får verkan sex månader efter det att generalsekretären mottagit meddelandet om uppsägningen.

Artikel 13

Europarådets generalsekreterare skall underrätta rådets medlemsstater och regeringen i varje land, som anslutit sig till överenskommelsen, om:

(a) varje undertecknande utan förbehåll för ratifikation eller godkännande;

(b) varje undertecknande med förbehåll för ratifikation eller godkännande;

(c) varje deposition av dokument om ratifikation, godkännande eller anslutning;

(d) any date of entry into force of this Agreement in accordance with Articles 9 and 10 thereof;

(e) any declaration received in pursuance of paragraphs 2 and 3 of Article 11;

(f) any notification received in pursuance of the provisions of Article 12 and the date on which denunciation takes effect.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Agreement.

Done at Strasbourg, this 22nd day of January 1965 in English and French, both texts being equally authoritative, in a single copy which shall remain deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary-General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each of the signatory and acceding States.

(Signatures)

(d) toute date d'entrée en vigueur du présent Accord conformément à ses articles 9 et 10;

(e) toute déclaration reçue en application des dispositions des paragraphes 2 et 3 de l'article 11;

(f) toute notification reçue en application des dispositions de l'article 12 et la date à laquelle la dénonciation prendra effet.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent Accord.

Fait à Strasbourg, le 22 janvier 1965 en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats signataires et adhérents.

(Signatures)

(d) varje datum för ikraftträdande av överenskommelsen enligt artiklarna 9 och 10;

(e) varje förklaring som mottagits enligt paragraferna 2 eller 3 i artikel 11;

(f) varje meddelande som mottagits enligt artikel 12 samt datum när uppsägningen får verkan.

Till bekräftelse härav ha undertecknade, därtill vederbörligen bemyndigade, underskrivit denna överenskommelse.

Som skedde i Strasbourg den 22 januari 1965 på engelska och franska, vilka båda texter äga samma vitsord, i ett enda exemplar, som skall deponeras i Europarådets arkiv. Europarådets generalsekreterare skall sända vederbörligen bestyrkt avskrift därav till var och en av de stater som undertecknat överenskommelsen eller anslutit sig till densamma.

(Underskrifter)